

"תנובה" נערכת להשקעות מופלגות כדי לשמור על קדושת השבת במחלבותיה

ח"כ רן כהן:

"הגיע אלי מידע לפיו מאיימת הרבנות הראשית לפסול את היתר הכשרות שניתן למחלבת 'תנובה' 'תל-יוסף'. משום שיהודים עובדים בה כשבת.

אני יכול לקבל את התערבות הרבנות והנסיון לכפות על המחלבות את צורת העבודה. בגלל נסיון כזה מצד הרבנות עלולים להיפגע חמש מאות איש העובדים במחלבות, עלולים להיווצר הפסדים כספיים ניכרים לחקלאים, ואלפי טונות של חלב יבוזבוזו לריק. אני דורש התערבותך למנוע נסיון הרבנות לשים מכשול בדרך עבודת המחלבות בשם שמירת הכשרות".

פניית 'תנובה' למשקים הדתיים בפניית הנהלת 'תנובה' למשקים הדתיים מודגש:

"הפתרון המוצע על-ידי 'צמת'

נראה לנו סביר, אם כי ברור שמימוש יחייב אף הוא את המגזר החקלאי להשקעה ניכרת בהגדלת נפח הובלת החלב (מיכליות) ואפשרויות האחסון במשקים (בתי קירור).

לעומת זאת, פסיקת המכון המדעי לטכנולוגיה לבעיות הלכה נראית לנו מחמירה ביותר ובלתי מתפשרת. מימושה עלול לגרום נזק בל-ישוער למשק החלב בארץ.

אנו נמצאים במגע הדוק בנושא זה עם הרבנות הראשית והגנו מבקשים מכם להפעיל את השפעתכם, כדי שהגישה המתונה והמתחשבת של 'צמת' לאומץ על-ידי הממסד הדתי הקובע, וכדי שידענו לנו 'פסק זמן'. שיאפשר לעשות את הסידורים הדרושים להגברת שמירת קדושת השבת במחלבת תל-יוסף".

קבלת חלב במחלבה כשבת, ואילו לגבי יתר העבודות — ישנה אפשרות להסתייע בעבודות לא-יהודים ובפיתרון טכנולוגיים שונים, המקובלים על "תנובה" — למרות שהם יחייבו את המערך החקלאי בהוצאות מופלגות — להגדלת כושר האחסון כרפתות, ולהגדלת כושר ההובלה של חכרות התובלה.

אבל בניגוד ל"צמת" אין המכון הטכנולוגי מוכן להכיר בשום סיבה לעבודה כל שהיא בשבת. הם דורשים לצמצם את מכסות הייצור של החקלאים, ובמצב של עורפים — לשפוך את החלב. אם כתוצאה משפיכת החלב יוצר מחסור בשיווק, מציעים הם לייבא אבקת חלב וחמאה, המיוצרים על-ידי חקלאים "גויים" בחוץ לארץ.

מנהל אגף החלב ב"תנובה", יוסף יודוביץ, הגיב על עמדה קיצונית זו:

"ברור שכחקלאים יהודים בישראל לא נקבל פתרונות כאלה, ונאבק נגד מגמות הקיצוניות, אבל ניערך לפתרונות הגיוניים המוצעים ע"י המערכות הרחוקות המקורבות יותר לצרכי החקלאים היהודי בארץ.

ביסודו של דבר אין 'תנובה' רוצה לקיים במפעליה עבודה בשבת — בגלל קדושת היום, וגם מבחינה כלכלית. יום השבת הוא יום העבודה היקר ביותר. על כן, בכל רכש של ציוד חדש נלקח בחשבון גם ענין העבודה בשבת. מערכות הציוד החדש הן כבושר ייצור מוגבר, על מנת שניתן יהיה לבצע את היקף הייצור הנדרש, בלי עבודה בשבת. אבל חרף כל האמצעים הטכנולוגיים, אין להתנבר על עורפי החלב בחודשי החורף, בהם הייצור גדול יותר והביקוש פחות. הדרך היחידה לקלוט את העודפים הוא בייבוש החלב לאבקה. שתשחזר לייצור בקיץ".

שאלתא בכנסת

פרשת ההכשרים למחלבות הועלתה בשאלתא בכנסת לשר הדתות ז. המר, ע"י

מאז ומתמיד הקפידה הנהלת "תנובה" לשמור במפעליה על דיני התורה, כדי לאפשר למקיימי מצוות למהדרין להנות מן השרותים של "תנובה". הן החקלאים היצרנים מן הישובים הדתיים והן הצרכנים ידעו תמיד, כי "תנובה" ערוכה לשרותם כדת וכדין.

לאחרונה התעוררו בבני-ברק חוגים קיצוניים (תועד למען השבת), שאינם מסתפקים בהשגחה הקיימת כיום על-ידי הזרמים השונים: הרבנות הראשית, "העדה החרדית" בירושלים, "חוג חתם-סופר" בבני-ברק ועוד. והחלו לתקוף את עבודת השבת במחלבת תל-יוסף, וע"י כך הביאו למצב שהרבנות הראשית הודיעה על הסרת הפיקוח והכשרות מן המחלבה.

הנהלת "תנובה" פנתה לרבנות הראשית, וזו הציעה לה להיעזר באחד משני גופים שעוסקים בהתאמה טכנולוגית לצרכי שמירת דיני התורה: "צמת" (צוותי מדע ותורה), ומכון טכנולוגי לבעיות הלכה. הנהלת "תנובה" בקצותה לשמור על יחסים תקינים עם כל החוגים הדתיים, פנתה לשני הגופים. אבל עוד לפני שהחקבלו החשובות משני הגופים, כבר יצאו הקיצוניים בבני-ברק בקריאה ש"תנובה" מבקשת רק להרוויח זמן. הם טענו נגד הפניה ל"צמת" מפני שלדעתם "צמת" מחפשת עם ההלכה.

הבעיה של שמירת השבת במחלבות קשה במיוחד בתל-יוסף, בה מתמקרות שלוש פעולות מרכזיות:

- א. קבלת החלב;
- ב. ייבוש החלב;
- ג. החזקת המפעל במצב תקין;
- ד. השלמת טיפול במוצרים ובהכנתם לעבודה ביום ראשון.

מכון "צמת", כמו המכון הטכנולוגי, עמד על כך שכשום פנים ואופן לא תהיה